

ЗАКОН

О УПОТРЕБИ ЗНАКОВНОГ ЈЕЗИКА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се употреба знаковног језика, односно право на учење знаковног језика и право на употребу услуге тумача за знаковни језик, начин употребе услуге тумача за знаковни језик, мере за подстицање примене и унапређење употребе знаковног језика кроз информисање и образовање на знаковном језику и друга питања од значаја за употребу знаковног језика.

Начела

Члан 2.

Овим законом обезбеђује се остваривање уставом зајемчених основних начела која се односе на уживање људских права, а нарочито на забрану дискриминације и увођење посебних мера ради постизања пуне равноправности особа са инвалидитетом са осталим грађанима и разрада права на достојанство и слободан развој личности посебно у погледу остваривања права на употребу знаковног језика и укључености глувих особа у доношење одлука које се тичу стандардизације и употребе знаковног језика.

Дефиниције

Члан 3.

Глува особа је особа која је услед информационих, комуникационих и других препрека ограничена у пуном и равноправном учешћу у друштвеном животу.

Знаковни језик је природни облик комуникације глувих особа који има своја језичка својства, укључујући граматичке функције, фонологију, морфологију и синтаксу.

Тумач за знаковни језик је лице које је, у складу са законом, стекло стручне компетенције за обављање послова тумача за знаковни језик, односно стручне компетенције за превођење говорног језика на знаковни језик и знаковног језика на говорни језик.

II. УПОТРЕБА ЗНАКОВНОГ ЈЕЗИКА

Право на употребу знаковног језика

Члан 4.

Право на употребу знаковног језика подразумева право глуве особе на учење знаковног језика и право на употребу услуге тумача за знаковни језик.

Нико не може да забрани глувој особи право на употребу знаковног језика.

Глуво дете има право да учи и користи знаковни језик.

Родитељ, односно старалац глувог детета, као и сва друга лица, не могу да му забране учење и коришћење знаковног језика.

Право на учење знаковног језика поред глуве особе остварује и друго лице.

Учење знаковног језика

Члан 5.

Учење знаковног језика организује и спроводи установа образовања и васпитања и друга организација која је стекла статус јавно признатог организатора активности образовања одраслих, у складу са законом, на основу програма, који може бити прилагођен потребама и могућностима глувих особа, којим се:

1) стичу знања, способности и вештине ради стицања кључних компетенција за остваривање могућности за лични, социјални и професионални развој и даље учење, у складу са законом;

2) стичу способности за употребу стечених знања, вештина и ставова, неопходних за обављање радних активности тумачења знаковног језика и стицања стручних компетенција за обављање послова тумача за знаковни језик, у складу са законом.

Програм из става 1. овог члана доноси министар надлежан за послове образовања уз претходну сагласност министра надлежног за послове унапређења положаја особа са инвалидитетом.

Употреба услуге тумача за знаковни језик

Члан 6.

Глува особа која користи знаковни језик, односно глува особа која није у могућности да на основу другог облика комуникације, читањем са усана, писањем или на други начин, оствари неко право, на закону заснован интерес или изврши обавезу има право на употребу услуге тумача за знаковни језик.

Употреба услуге тумача за знаковни језик обезбеђује се непосредним ангажовањем тумача за знаковни језик или на други начин прихватљив глувој особи, употребом савремених техничких достигнућа.

Употреба знаковног језика у поступку пред јавном службом

Члан 7.

Глува особа из члана 6. овог закона има право да користи знаковни језик у поступку пред државним органом, органом аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као и другим органом и организацијом и правним лицем коме је поверено вршење јавних овлашћења (у даљем тексту: јавна служба).

Употреба знаковног језика у политичком животу

Члан 8.

Глува особа из члана 6. овог закона која учествује у политичком животу - на састанцима и седницама органа јавне власти, има право на употребу знаковног језика.

Употреба знаковног језика у установама образовања

Члан 9.

Образовно-васпитни рад у установама образовања и васпитања и студије на високошколској установи могу се изводити на знаковном језику за глуве особе, у складу са њиховим потребама, способностима и могућностима.

Образовно-васпитни рад из става 1. овог члана остварује се на основу процене потреба за пружањем додатне образовне, здравствене и социјалне подршке интерресорне комисије кроз програм васпитања и образовања деце,

односно школски програм и индивидуални образовни план за ученике, у складу са законом.

Употреба знаковног језика код послодавца

Члан 10.

Глува особа из члана 6. овог закона има право да користи знаковни језик у току запошљавања и рада код послодавца, и то: при обављању разговора за посао, код закључивања и отказивања уговора о раду или другог уговора о раду ван радног односа, стручном оспособљавању и усавршавању, волонтирању, у току рада или учествовања на раду код послодавца по било ком основу док постоји објективна потреба за таквом услугом и у случајевима у којима се запосленим лицима код послодавца саопштавају информације од утицаја на процес рада и њихов положај.

III. НАЧИН УПОТРЕБЕ УСЛУГЕ ТУМАЧА ЗА ЗНАКОВНИ ЈЕЗИК

Услуга тумача за знаковни језик од стране удружења особа са инвалидитетом

Члан 11.

Глува особа из члана 6. став 1. овог закона може да оствари услугу тумача за знаковни језик на основу претходно изнетог захтева удружењу особа са инвалидитетом (у даљем тексту: удружење) на територији јединице локалне самоуправе на којој има пребивалиште или на којој остварује право, на закону заснован интерес или извршава обавезу, уколико удружење располаже средствима опредељеним у складу са законом за те намене.

Ако удружење из става 1. овог члана није у могућности да обезбеди употребу услуге тумача за знаковни језик, захтев глуве особе прослеђује савезу удружења који се бави заштитом глувих особа (у даљем тексту: савез) који, уколико располаже средствима опредељеним у складу са законом за те намене, обезбеђује употребу услуге тумача преко тумача за знаковни језик који обавља услугу на подручју најближем територији на којој глува особа има пребивалиште, односно остварује право, правни интерес или извршава обавезу и стара се о обезбеђивању употребе услуге тумача за знаковни језик на територији Републике Србије.

Ради остваривања права на употребу услуге тумача савез на својој интернет презентацији обезбеђује доступност и стара се о ажурности података о тумачима за знаковни језик и подручју на коме пружају услугу, односно о могућностима ангажовања тумача за знаковни језик.

Услуга тумача за знаковни језик од стране другог удружења

Члан 12.

Изузетно од члана 11. овог закона, друго удружење које се бави заштитом глувих особа, у складу са својим циљевима, може обезбедити услугу тумача за знаковни језик преко својих чланова који су тумачи тог језика.

Услуга тумача за знаковни језик од стране јавне службе

Члан 13.

Глува особа из члана 6. став 1. овог закона услугу тумача за знаковни језик остварује и непосредним обраћањем јавној служби која је у обавези да ову услугу обезбеди од стране запосленог који зна знаковни језик и преко кога се може обезбедити услуга тумача за тај језик или на терет средстава те службе

под условом да удружење, односно савез не располаже средствима опредељеним у складу са законом за те намене, односно да је потребно обезбеђивање неодложне услуге тумача за знаковни језик.

Услуга тумача за знаковни језик код послодавца

Члан 14.

Удружење, односно савез у обавези је да обезбеди употребу услуге тумача за знаковни језик увек када је у питању остваривање права глуве особе на употребу услуге тумача за знаковни језик код послодавца, уколико располаже средствима опредељеним у складу са законом за те намене.

Средства за услугу тумача за знаковни језик из става 1. овог члана не обезбеђује послодавац.

IV. МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ ПРИМЕНЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ УПОТРЕБЕ ЗНАКОВНОГ ЈЕЗИКА

Обезбеђивање услова за употребу услуге тумача за знаковни језик у потребном обиму

Члан 15.

Ако употреба услуге тумача за знаковни језик не може да се обезбеди на начин утврђен чланом 11. овог закона, савез се обраћа министарству надлежном за послове унапређења заштите особа са инвалидитетом (у даљем тексту: Министарство), ради обезбеђивања развоја и употребе услуге тумача за знаковни језик у потребном обиму.

У сврху обезбеђивања развоја и употребе услуге тумача за знаковни језик у потребном обиму савез доставља Министарству податке о потребама глувих особа, тумачима за знаковни језик, спроведеним услугама од стране тумача за знаковни језик и другим подацима од значаја за обезбеђивање услуге тумача за знаковни језик у потребном обиму.

Обезбеђивање средстава за употребу услуге тумача за знаковни језик

Члан 16.

Средства за употребу услуге тумача за знаковни језик од стране удружења, односно савеза, обезбеђују се:

1) у оквиру средстава буџета Републике Србије намењених за финансирање организација особа са инвалидитетом и других удружења чији је циљ унапређивање социјално-економског и друштвеног положаја особа са инвалидитетом, на разделу Министарства у складу са могућностима, односно у оквиру расположивих средстава намењених за финансирање установа социјалне заштите или другог пружаоца услуга социјалне заштите, у складу са могућностима;

2) у оквиру средстава територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе намењених за развој социјалне заштите и услуга подршке за самосталан живот, односно унапређење положаја особа са инвалидитетом;

3) поклона, донација, легата, кредита, камата и других средстава, у складу са законом;

4) других извора, у складу са законом.

Мере за подстицање примене знаковног језика на електронским медијима

Члан 17.

Пружаоци медијских услуга дужни су да сагледају могућности и раде на стварању услова за омогућавање праћења аудио-визуелних медијских услуга путем тумача за знаковни језик или применом техника прихватљивих глувој особи у највећој могућој мери, обезбеђивањем дневног праћења доступног програма и садржаја.

Мере за подстицање примене знаковног језика путем телекомуникационих услуга

Члан 18.

Пружаоци телекомуникационих услуга дужни су да сагледају могућности и раде на обезбеђивању коришћења услуга универзалног сервиса, односно телефонских и других комуникационих услуга уз употребу видео телефона, кол центра или на други начин, ради осигурања једнаких могућности за приступ телекомуникационим услугама, у складу са законом.

Мере за унапређење употребе знаковног језика

Члан 19.

Јавна служба, Министарство и други органи надлежни за унапређење положаја особа са инвалидитетом и научно - истраживачке, образовне и установе културе, као и други органи и организације сагледавају потребе и развијају могућности за равномерно обезбеђивање брзе и ефикасне услуге у односу на потребе глувих особа, усвајање одговарајућих прописа, предузимање мера у циљу промовисања знаковног језика, развој мреже тумача за знаковни језик у складу са потребама, стварање услова за даљу стандардизацију, развој и истраживање српског знаковног језика и знаковних језика националних мањина и предузимају друге мере за подстицање примене и унапређење употребе знаковног језика.

Послови из става 1. овог члана обављају се у сарадњи са удружењем, односно савезом и другим удружењима који се баве заштитом интереса глувих особа, који предузимају мере за развој мреже и омогућавање употребе услуге тумача за знаковни језик на целој територији Републике Србије.

V. НАДЗОР

Члан 20.

Надзор над применом овог закона врши Министарство.

VI. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 21.

Новчаном казном од 200.000,00 до 500.000,00 динара казниће се за прекршај правно лице које забрани или не омогући:

- 1) употребу знаковног језика у установама образовања (члан 9);
- 2) услугу тумача за знаковни језик од стране удружења, односно савеза (члан 11);
- 3) услугу тумача за знаковни језик од стране јавне службе (члан 13);
- 4) услугу тумача за знаковни језик код послодавца (члан 14).

Новчаном казном од 20.000,00 до 100.000,00 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана и одговорно лице у правном лицу.

Новчаном казном од 100.000,00 до 400.000,00 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана предузетник.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

Надлежни министар донеће програм за учење знаковног језика у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Удружење и савез дужни су да у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона ускладе своју организацију, рад и акте са одредбама овог закона.

Члан 23.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.